

DZIENNIK POZNAŃSKI

Doniesienia i
obwieszczenia
opłaca się
po 1 sgr. 3 fen. od wierzona
Pojedyncze egzempl.
sprzedają się po 1 sgr. 6 fe
w Ekspedycji
przy Placu Wilhelm. nr. 8
Listy
do Redakcyi i do Expo
dycyl winny być
frankowane.

53.

Niedziela 3 marca 1861. po południu o 5 $\frac{1}{2}$ godzinie.

№ 53.

Poznań, 3 marca. Z powodu ważności wypadków
wskazanych, podajemy już dziś dochodzące nas wiadomo-
ści z gazet warszawskich wyjęte, już korespondencye,
mając je wiadomościami wedle zaśluchów prywatnych.
W Warszawie od dni pięciu zupełny przewrót umysłów,
zaszły w tym krótkim czasie reakcy i zmiany sy-
Pierwsza zaszła po krwawych wypadkach z 27 lu-
skreślonych w korespondencyi wczorajszej Dziennika
zernemi dzisiaj uzupełnionych; wzburzenie umysłów
straszliwe: do księcia Górczakowa, namiestnika Króle-
prybywały nieustannie deputacje obywatelstwa, ludu,
niemstwa, mieszczan, itd. Około północy książę dał
przekonaniu, że żądania stawione są wyra-
gorejszych pragnień całego narodu; oberpolicmajstra
awawy, pułkownika Trepowa, usunął od urzędu, a za-
aczelnym nad policją powierzył generałmajorowi mar-
mu Pauluccemu. W skutek tych zmian wyszły na-
ogłoszenia następne, wyjęte z gazet warszawskich:

Wzywania władzy do ulicznych zbiegowisk ludu o ro-
się, nie zostały usłuchane, i w dniu wczorajszym,
nia piechoty, postępująca ku Krakowskiemu przed-
nie, gdzie rzucono na nią kamieniami, dała ognia.
wykrycia winnych tego nieszczęśliwego starcia, za-
tem śledztwo. Nie będę tolerował gwałtów z żadnej
strony. Spokojni obywatele winni w ogóle tłumnych
wisk, obecnie częstokroć przez knowania niebespie-
podżegaczów wywoływanych, unikać, i na wezwa-
ładz wykonawczych rozchodzić się dla zapobieżenia
śliwym wypadkom. Mieszkańcy miasta Warszawy!
dajawajcie się zwodniczym zabiegom nieprzyjaciół po-
starających się zaburzyć spokojność publiczną; uc-
cie głosu człowieka, prawości którego w ciągu trzy-
letniego pobytu jego między wami, mogliście ocenić.
nik Królestwa jen. adjutant książę Górczakow."

z powodu słabości pułkownika Trepow pełnienie obo-
oberpolicmajstra m. Warszawy z rozkazu władzy
poruczonem zostało pułkownikowi Demoncal. w War-
dnia 27 lutego 1861 r."

polencja JO. księcia namiestnika Królestwa, war-
wojenny generał gubernator podaje do powszechnéj
ności, że generał major margrabia Paulucci, prze-
y został na zawiadującego naczelnie policją war-
(podpisano) Generał adjutant Paniutin."

nim jednak Paulucci przyjął urząd, poszedł w pośro-
mów ludu zgromadzonego, około godziny pół do
tej w nocy, a wstąpiwszy na wywyższenie przemówił
i zapytał, czy go przyjmują za oberpolicmajstra, i
to niego zaufanie. Otrzymałszy odpowiedź pożąda-
jącej więc urząd. Równocześnie książę Górczakow
dać pod sąd wojenny generała Zabołockoj, który
bezbronny kazał strzelać. Dnia 28 lutego o godzi-
południa całe obywatelstwo w Warszawie zebrane
adres do tronu, który o godzinie 3 z południa od-
ludowi zgromadzonemu przed hotelem Europejskim,
zentacją narodową. Adres ten, zanosła do księcia
nika deputacya z arcybiskupem na czele. Brzmi on
nie jak następuje, w języku francuskim i polskim.

Les douloureux événements qui viennent de se passer
voie, l'exaspération qui les a précédés et le profond
de tristesse qui a pénétré tous les esprits, nous
nécessaire à porter la présente requête aux pieds de Votre
Sire, au nom de tout le pays, espérant que Votre noble
Sire, ne restera pas sourd à la voix d'une nation
malheureuse.

ces événements, dont nous nous abstenons de décrire
les poignantes, n'ont nullement été évoqués par des
subversives de classes particulières de la popula-
sont au contraire la manifestation unanime et élo-
des sentiments refoulés et des besoins méconnus. Plus
ami siècle de souffrance imposée à toute la nation,
nation qui pendant des siècles avait été régie par
stitutions libérales, cette nation privée même d'une voie
pour faire parvenir au trône du souverain les do-
et l'expression des besoins généraux: tout cet état
a forcément réduit ce peuple à ne pouvoir faire
sa voix, que par le cri de ses victimes: aussi ne
d'en offrir en holocauste.

fond de l'ame de chaque habitant de ce malheu-
reux, brûle un profond sentiment de nationalité par-
distincte de celle des autres peuples de l'Europe.
sentiment résiste aux effets du temps et des événe-
ment malheur, loin de l'affaiblir, n'a fait que le ren-
Tout ce qui le blesse ou lui porte atteinte, boule-
inquiète les esprits.

si cette funeste influence a-t-elle sapé toute con-
tre les gouvernants et les gouvernés.
confiance ne saurait surgir tant que l'emploi de
répressifs, violents et sans effet quelconque, durera.
jadis au niveau de la civilisation de ses voisins
ne pourra se développer moralement ni matérielle-
si longtemps que son église, sa législation, son

éducation publique et toute organisation sociale seront pri-
vées du sceau de son génie national et de ses traditions
historiques.

Les aspirations de la nation sont d'autant plus fer-
ventes, que dans la grande famille européenne, elle se
trouve être aujourd'hui presque seule dénuée de ces con-
ditions absolues d'existence, sans lesquelles aucune société
ne saurait fournir la carrière du développement, que lui a
dévolue la Providence.

En déposant aux pieds du trône l'expression de cette
douleur et de nos fervents désirs, confiants dans les senti-
ments de haute équité et de justice de Votre Majesté, nous
osons, Sire, en appeler à Votre magnanimité.

De Votre Majesté Impériale et Royale
les fidels sujets.

„Wypadki zaszły obecnie w Warszawie, stan wzburzenia
umysłów, jaki je wywołał i jaki po nich nastąpił, głębokie
uczucie boleści przejmujące wszystkich, powoduje nas w
imieniu kraju zanieść do tronu WCKMości niniejszą prośbę
w nadziei, że szlachetne serce Jego wysłucha głosu nie-
szczęśliwego narodu.

Wypadki od których opisu wstrzymujemy się, nie są
wybuchem spójnej namiętności jakiejś pojedynczej war-
stwy narodu; są one jedynym gorącym objawem tłum-
mionych uczuć i niezaspokojonych potrzeb. Długoletnie
cierpienia narodu od wielu wieków walecznie instytucjami
rządzącego się, pozbawienie go nawet wszelkiego organu
legalnego, za pomocą którego mógłby bezpośrednio prze-
mawiać do tronu i objawiać swoje życzenia i potrzeby, po-
stawiły kraj w tém położeniu, że ofiarami tylko może głos
podnieść; dla tego też poświęca ofiary!

W duszy każdego mieszkańca tego kraju tleje silne
poczucie odrębnej wśród rodziny ludów europejskich naro-
dowości. Poczucia tego ani czas ani wpływ rozlicznych
wypadków zniszczyć, ani nawet osłabić nie zdołał. Wszy-
stko co je obraża i nadwiera, do głębi wstrząsa i niepo-
koji umysł.

Widzi kraj z boleścią, że gdy potrzeba ta nie została
zaspokojoną, pozostał ztąd brak zaufania nieodzownego w
stosunkach między rządzącymi a rządzonymi.

Zaufanie to nie wróci, dopóki życie gwałtownych a
bezkuteknych środków represyjnych nie ustanie. Kraj ten
równający się niegdyś stopniem cywilizacyi z innymi krajami
europejskimi, nie przyjdzie do rozwinięcia swych moralnych
i materyalnych zasobów tak długo, dopóki zasady płynące
z ducha narodu, jego tradycyi i historyi, nie będą przepro-
wadzone w kościele, prawodawstwie, wychowaniu publi-
cznym zgoła w całym społecznym organizmie.

Zyczenia tego kraju tém są gorętsze, że w rodzinie lu-
dów europejskich on tylko już jeden pozbawiony jest tych
koniecznych warunków bytu, bez których żadna społeczność
dojść nie może do przeznaczeń, dla których ją Opatrzność
do życia powołała.

Składając ten wyraz cierpienia i gorących życzeń naszych
u stóp tronu, ufni w wspaniałomyślność monarszą, odwołu-
jemy się z pełną wiarą do głębokiego uczucia sprawiedli-
wości WCKMości

WCKMości
wierni poddani.

Warszawa dnia 27 lutego 1861."

Tegoż dnia, 28 lutego, utworzyła się delegacya miasta
Warszawy, aby utrzymać spokój podczas wielkiej manife-
stacyi mającej nastąpić w sobotę, przy pogrzebie ofiar po-
ległych. Delegacya ta wydała następującą odezwę:

„W sobotę o godzinie 10 z rana odbędzie się pogrzeb
ofiar poległych w dniu wczorajszym. W imię miłości kraju,
w imię najświętszych, najdroższych dla każdego z nas obo-
wiązków, wzywamy mieszkańców miasta, aby cześć, odda-
wana ofiarom tym w chwili pogrzebu ich ciał, odznaczała
się najwyższą godnością, najwyższym spokojem. Mieszkańcy
Warszawy! wysłuchajcie tych słów braci waszych.

Delegaci obywateli miasta Warszawy:
Ks. Wyszyński. Ks. Stecki. Jn. Lewiński. Ksawery Szlen-
ker. Leopold Kronenberg. Karol Bayer. Matias Rosen.
Jakób Piotrowski. I. J. Kraszewski. Stanisław Hiszpański.
August Trzetrzewiński. Dr. Chałubiński. Józef Kenig. K. Kucz.

Tymczasem książę Górczakow telegrafował treść ad-
resu do cesarza, spodziewając się rezolucyi pomyślnéj, od-
powiedniéj nad wszelki wyraz wzniosłemu nastroszeniu umy-
słów. Ale adres przyjęty był niełaskawie u tronu, postępo-
wanie księcia Górczakowa zganiono, natomiast pochwalono
Trepowa, i rozkazano dla grozy rozstrzelać natychmiast
dwóch z młodzieży, i ogłosić stan oblężenia.

× Warszawa, 26 lutego. Niewolno nam mówić, pisać,
ani nawet myśleć o naszych boleściach: tamują nam wolny
oddech do Europy w obawie, by z nim nie doleciała do
was skarga nasza na ucisk, żebyście w nim nie odgadli
życia i rzeczywistego naszego położenia. Jesteśmy zam-
knięci jak w więzieniu, a w ścianach jego mordują nas
i rzną, pewni, że przez drzwi naszego więzienia nie prze-
-

dzie wiadomość o krwi, jaką z nas wytaczają. Nic jednak
nie pomogą straż, nie rządowe korespondencye do Norda
i innych, mianowicie niemieckich gazet, które fałszują wszyst-
kie fakta z naszego życia. Znajdujemy sposobność powie-
dzenia przez was Europie kilka słów o mordach i walce,
jaką moskiewska armia stoczyła z bezbronniemi na ulicach
Warszawy, o zwycięstwie jej, jakie odniosła nad kobietami,
dzieci i ludem, który za broń miał pobożne uczucie dla
poległych za jego sprawę.

Ogadali nas przed światem, że już nie zyjemy, jakiś
moskiewski liberalista wyrzekł, że już zassymilizowaliśmy
się z Moskalami, tymczasem uczucie samodzielnosci, duch
polski, na chwilę nas nieopuszcza. Duch ten ustawicznie
się wyrażał. Na pogrzebie jenerałowej Sowińskiej tysiące
ludzi żywą okazało pamięć bohatera zabitego przed Wolą,
jawnie manifestował się ten duch, który nas nigdy nieopu-
ści. Dnia 29 listopada r. z. obchodzono rocznicę powsta-
nia w murach Karmelickiego kościoła i na ulicy, przycem
lud w uroczystym hymnie ślał do Boga skargi i proźby
o przywrócenie ojczyzny i wolności. W styczniu znów
w kościele Bernardyńskim z okazji żałobnego nabożeństwa
za duszę trzech naszych wielkich poetów Mickiewicza, Sło-
wackiego i Krasińskiego, uczucia narodowe również jawnie
w modlach i śpiewach manifestowały się. Rząd zdawał się
tolerować te wszystkie manifestacye ludowe, te objawy spo-
kójne, uroczyście zaprzeczające twierdzeniom nieprzyjaciół
naszych, iż żadnych potrzeb i życzeń nie mamy. Pozwo-
lono nam nosić czapki narodowe, czamarki i inne oznaki
ulubione narodowi; a jednak za te lub podobne drobnostki
skrycie pochwycono wiele ludzi, osadzono w cytadelli i do-
dą tamże bez sądu między innymi są trzymani: Trabczyń-
ski, Filipowicz, Kleczyński, Szyszowski, Sikorski, Rzeszo-
tarski, Denel Bolesław, Jankowski, Bonsewicz; Łempicki
zaś schwytyany na ulicy, bez sądu i śledztwa do Samary wy-
wieziony.

Pomimo tych faktów usłuzni i kupni publicyści w Eu-
ropie, pod niebiosami wynosili liberalne rządy nowe i sze-
roko pisali o ulgach jakie nam porobiono. Pokazało się,
że tolerowanie tych niewinnych nawet w obec moskiewskie-
go prawa manifestacyi, było tylko pułapką zachęcającą do
większych szerszych manifestacyi, w której myślano jednem
silnym uderzeniem, zadać wielki cios narodowi. Oddawna
już rząd wiedział iż na dzień 25 lutego lud gotował się do
żałobnego nabożeństwa za poległych w tym dniu przed 30
laty Polaków na polach Grochowa. Zamiar uroczystego ob-
chodu nikomu nie był tajny, mówiono o nim wszędzie w
domach i na ulicach. Chciano go obchodzić na polach Gro-
chowa, ale ponieważ się rozeszła wiadomość, iż w tym dniu
wojska mają być na tych polach zgromadzone, zmieniono
zamiar i na uroczystą procesyą, która miała wyjść z ko-
ścioła po Paulińskiego na pamięć i cześć dla poległych o-
brońców narodu. Karteczki wzywające lud do tego obcho-
du krążyły po Warszawie porzucane: miała je w swych
ręku i policya bo dnia 25 lutego schwytała młodego czło-
wieka który je roznosił. O zamiarze obchodu wiedziała i
wyższa władza bo ona to właśnie wieczorem 24 lutego na
sesyi u namiestnika Górczakowa, w której mieli udział dy-
guitarze rządowi, a pomiędzy nimi i znany Muchanow,
uchwalała środki jakie były użyte w dniu następnym. Dnia
25 lutego od rana wywożono z ulic w okolicach Starego
Miasta położonych lody na kupy przez policję zgromadzo-
ne w celu oczyszczenia ulic, sprzątano stragany mogące być
przeszkodą, do szarżowania kawaleryi. Wojska zostały
ukryte w Zamku i innych gmachach miasta, ostrzono szab-
le przez dzień cały i upajano żołnierzy dla powiększenia
w nich okrucieństwa; przygotowano działa, a poornie u-
dawano iż o niczem nie wiedzą, zachęcając takim sposobem
do liczniejszego zgromadzenia się ludności. Wieczorem przy
kościelne po Paulińskim i na Starym mieście zgromadziło
się też rzeczywiście wiele ludu, było go zapewne do trzy-
dziestu tysięcy. Policjanci których Warszawa posiada o-
gromną liczbę, rozstawieni byli gęsto po ulicach, żandarmi
tu i owdzie poumieszczani, mieli pilnować porządku nieprze-
szkadzając obchodowi.

Lud też z większą ufnoscią kupił się i gromadził coraz
więcej. Przed 6 godziną przyjechał na Stare miasto ele-
gantki, miękki i grzeczny w towarzystwie, a tyran okru-
tny w duszy oberpolicmajster Warszawy pułkownik Trepow
który w salonie ujmuje sobie ludzi, w więzieniach umie ich
gnieść, na ulicach potrafi dzieci trutować i kobiety pała-
szować. Trepow rozkazał się tłumom rozejść, tłumy nie-
usłuchały rozkazu, i przyjmowały go śmiechem, oklaskami
i różnemi pogardliwymi okrzykami, wyrażając mu takim
sposobem nienawiść za jego grzeszne tyraństwo, obrzucono
go podobno błotem, gdy się zrywał i kazał brać i areszto-
wać ludzi, i gdy kazał żandarmom rozpędzać tłum który
uchylając się przed niemi wracał potem jak fala na swoje
stanowisko. Porwano wówczas wielu spokojnie na troto-
rach stojących ludzi, pomiędzy nimi kilku akademików, a
opierających się i dowodzących iż nie przeciw porządkowi
nie zawinili, bito i szarpano na nich odzienie. W tej sa-
mej chwili żandarmi idących na nabożeństwo passyjne do
kościola po Paulińskiego odpychali, a stojąc przy drzwiach
kościelnych niewpuszczali do niego pobożnych, a z kościoła
nikogo niewypuszczali. Lecz te wszystkie środki nie nie
pomogły; lud, czuł iż nikt ma nie jest w stanie zabronić

